

چکیده:

روابط بین افراد به‌عنوان مجموعه‌ی رفتارهای انسانی در طول تاریخ همواره موضوع مهمی بوده که افکار بسیاری از متفکرین و جامعه‌شناسان را به خود معطوف نموده است. از این‌رو، در جهت بهبود روابط انسانی و بهینه‌سازی نظام تعاملات جامعه و اثربخشی بیشتر اجتماعات انسانی، مفهوم سرمایه‌ی اجتماعی در حوزه‌های جامعه‌شناسی، اقتصاد، سیاست، مدیریت و ... از دهه‌ی ۱۹۶۰ به بعد آشکارتر شده است. درباره‌ی مفهوم سرمایه‌ی اجتماعی، تعاریف گوناگونی ارائه شده است؛ ولی بیش‌تر متفکرین عملکرد این مفهوم را چسبندگی و وحدت افراد در راستای تشکیل جامعه‌ی منسجم با اثربخشی بالا دانسته‌اند و برای آن، مؤلفه‌ها و شاخص‌های گوناگونی را ذکر کرده‌اند. اما نقد مهمی که بر این مفهوم در نگاه غربی وارد است: تعریف این مفهوم در حوزه‌ی تعاملات شهروندی و اجتماعی صرف و دور از مبانی اعتقادی الهی، دینی و فطری است. بنابراین در این تحقیق به روش اسنادی، کتابخانه‌ای و روش تحقیق داده‌بنیاد (گراندد تئوری)، ضمن بررسی مفاهیم گوناگون ارائه شده از سرمایه، سرمایه‌ی اجتماعی و نقدهای وارده بر آن، سعی شده است با دقت و تأمل در آموزه‌های نهج‌البلاغه (نامه‌ها و حکمت‌ها)، مؤلفه‌های سرمایه‌ی اجتماعی در نگاه دینی شناسایی و بررسی گردد و در پایان مدل مفهومی جامعی از این مؤلفه‌ها ارائه گردد.

کلیدواژه‌ها: سرمایه اجتماعی، نهج‌البلاغه، مدل مفهومی، داده‌بنیاد